

Rozpočet Európskej únie na roky 2007 – 2013

prof. Ing. Ludmila Lipková, CSc.

Financovanie Európskej únie, príjmy a výdavky EÚ, spory o budúci rozpočet EÚ

Rozpočet Európskej únie umožňuje financovať také oblasti rozvoja v jednotlivých členských štátoch ako je poľnohospodárstvo, rozvoj regiónov, veda a výskum, zahraničná pomoc, spoločná zahraničná bezpečnostná politika EÚ a administratíva inštitúcií Európskej únie. Súčasný rozpočet EÚ mali prioritou predovšetkým podporu poľnohospodárov. Do popredia sa stále viac dostáva podpora chudobným regiónom. Tieto otázky sú predmetom dlhodobých sporov medzi členskými štátmi Európskej únie, najmä tými, ktoré sú čistými prispievateľmi a čistými poberateľmi. Podobná je i súčasná situácia, keď sa členské štáty majú dohodnúť na štruktúre príjmov a výdavkov finančného výhľadu EÚ na roky 2007 – 2013.

O rozpočte Európskej únie na roky 2007 – 2013 sa má rozhodnúť v decembri 2005 počas predsedníctva Veľkej Británie, ktorá, v druhej polovici roka 2005 prevzala predsedníctvo. Veľká Británia chce presvedčiť členské štáty únie o tom, že úniu treba reformovať. Reformu únie chce začať realizovať rozpočtovou politikou. Cieľom Veľkej Británie, aby budúci rozpočet Európskej únie musí prinajmenšom určiť cestu, ktorá bude viesť k rozumnejšiemu míňaniu peňazí. Žiada zvýšiť výdavky na školstvo a vedu namiesto štedrého dotovania poľnohospodárov. So zvýšenými výdavkami na školstvo a vedu väčšina členských štátov súhlasí.

Čistí platitelia do rozpočtu EÚ odmietajú v doterajšej výške podporovať spoločný rozpočet. Luxembursko za svojho predsedníctva navrhlo, aby Nemci, Holanďania a Švédci mali v budúcnosti nárok na „zľavy“, ktoré znížia ich vysoké odvody do rozpočtu EÚ.

Veľký spor sa pri príprave finančnej perspektívy vedie ohľadne britského rabatu. Jean Claude Juncker navrhol zmarazenie **britského rozpočtového rabatu**, ktorý vynegociovala v roku 1984 vtedajšia ministerská predsedníčka Margaret Thatcherová. Tony Blair uviedol, že tento návrh zmrazenia britského rabatu je ochotný podporiť v prípade reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie a „modernizácie“

rozpočtu. Kritici britskej zľavy tvrdia, že dôvody pre jej poskytovanie pominuli. Veľká Británia platí do spoločného rozpočtu EÚ o 4,6 mld eur ročne menej, ako by mala platiť podľa pravidiel EÚ. Napriek tomu je po Nemecku druhým najväčším prispievateľom do spoločného rozpočtu EÚ. Veľká Británia navrhuje vyrovnať sa s globalizáciou zvýšením investícií do vzdelania. Francúzsko navrhuje dotovať odbory, ktoré sú postihnuté globalizáciou. Francúzi tvrdia, že nechcú dotovať krachujúce firmy, ale pomáhať ľuďom, ktorí prišli o prácu, aby si našli inú prácu. Francúzsky prezident Jacques Chirac od ktorého sa žiada, aby ustúpil v otázkach subvencií pre poľnohospodárov trvá na tom, že znižovanie podpory poľnohospodárom neprichádza do úvahy. So znižovaním poľnohospodárskych subvencií by sa nerady zmierovali aj ostatné členské štáty únie, ktoré poberajú poľnohospodárske subvencie zo spoločného rozpočtu.

Európsky parlament

Európsky parlament vytvoril osobitný výbor pre vytváranie rozpočtu na roky 2007 – 2013. Snaží sa zvýšiť svoju úlohu pri príprave finančnej perspektívy pred prijatím Bulharska a Rumunska a dať poľnohospodárom z nových štátov väčšie dotácie.

Európska únia žiada, aby horná hranica príjmu spoločného rozpočtu dosiahla 1,14% HDP, bohaté štáty chcú túto hranicu obmedziť na 1,0%. Európsky parlament počíta so zachovaním maximálnej možnej výšky čerpania prostriedkov z eurofondov vo výške 4% národného HDP.

Tabuľka 1

Priemerné ročné sadlá¹ priemer rokov (1999 – 2003)

v eurách p. c.	Štát	v mil. eur
-202	Holandsko	- 3 231
-129	Švédsko	-1 147
- 113	Nemecko	-9 263
- 70	Rakúsko	- 562
- 69	Veľká Británia	- 4 136
- 40	Dánsko	- 212
- 32	Francúzsko	- 1 862
- 31	Taliansko	- 1 771
- 11	Fínsko	- 58

¹ Blair a Chirac zablokovali rozpočet, Pravda 18.6.2005

Tabuľka 2

Príjemcovia (priemer rokov 1999 – 2003)²

eur na hlavu		v mil. eur
89	Belgicko	914
174	Španielsko	7 079
244	Portugalsko	2 412
348	Grécko	3 801
399	Írsko	1 531
1 664	Luxembursko	731

Európska komisia

EK navrhla, aby výdavky rozpočtu predstavovali v rokoch 2007 – 2013 1,14% unijého HNP, t.j. asi 1 025 mld euro. Nové členské štáty by mali získať zo spoločného rozpočtu asi 4% zo svojho HDP.³

Podiel na financovaní rozpočtu EÚ

	Štát	%
1.	Nemecko	22,1
2.	Francúzsko	17,0
3.	Taliansko	13,8
4.	Veľká Británia	13,0
5.	Španielsko	8,3
6.	Holandsko	5,5
7.	Portugalsko	4,7
8.	Belgicko	3,8
9.	Švédsko	2,7
10.	Rakúsko	2,2
11.	Dánsko	2,1
12.	Grécko	1,8
13.	Fínsko	1,5
14.	Írsko	1,3
15.	Luxembursko	0,2

Tabuľka 3

² Blair a Chirac zablokovali rozpočet, Pravda, 18.6.2005

³ Kollárová, Z.: Súboj členských krajín o eurofondy, Hospodárske noviny, 25.5.2005

Ako má vyzerat' rozpočet EÚ v rokoch 2007 – 2013 (mld eur)⁴

		Návrh EK	Luxemburský návrh
1.	Posilnenie konkurencieschopnosti EÚ	122	74
2.	Kohézna politika (podpora chudobných)	336	305
3.	Uchovanie prírodných zdrojov	400	377
4.	Bezpečnosť a spravodlivosť	15	12
5.	Posilnenie úlohy EÚ vo svete	63	51
6.	Administratíva	58	51
7.	Celkom	994	871
	Celkom v % HNP v EÚ	1,12%	1.06%

Postoje jednotlivých členských štátov k finančného výhľadu na roky 2007 – 2013:

- **Veľká Británia** odmieta zmrazenie a následné znižovanie britského rabatu bez celkovej reformy rozpočtu. Ostatné členské štáty žiadajú od Veľkej Británie, aby prejavila viacej solidarity.
- **Nemecko** najväčší prispievateľ do spoločného rozpočtu EÚ dlho trvalo na obmedzení výdavkov rozpočtu na 1% HNP EÚ. Oznamili však, že sú ochotní pristúpiť na kompromis. Vystupujú proti britskému rabatu.
- **Holandsko** je najväčší čistý prispievateľ na jedného obyvateľa do spoločného rozpočtu a nechcú naďalej zotrvať v tejto pozícii. Žiadajú nižšie výdavky EÚ.
- **Luxembursko** patrí k jedným z najväčších čistých prispievateľov do spoločného. Luxembursko navrhlo, aby príjmy rozpočtu tvorili 1,06% HDP členských štátov EÚ. Snažilo sa tak vyjsť v ústrety bohatým členským štátom, ktoré nárast výdavkov odmietajú. rozpočtu.
- **Portugalsko** podporuje dosiahnutie dohody o rozpočte, avšak trvá na tom, aby Európska únia aj naďalej financovala zaostalé európske regióny.
- **Švédsko** musí brať ohľad na svojich skôr euroskeptických občanov a žiada zníženie výdavkov EÚ a odmieta financovať zaostalé regióny v relatívne bohatých juhoeurópskych štátoch.

⁴ Kleknerová, Z.: Šance schváliť rozpočet rastou, Hospodárske noviny, 8.6.2005

- **Francúzsko** odmieta pristúpiť na zníženie subvencií pre poľnohospodárov, ktoré by postihlo najmä francúzskych poľnohospodárov. Odmieta predlžovanie rabatu pre Veľkú Britániu.
- **Rakúsko** žiadalo obmedziť výdavky EÚ na 1% HNP. Súhlasí s kompromisom navrhnutým Luxemburskom (pozri tabuľka 3).
- **Taliansko** odmietlo kompromisný návrh Luxemburska. Trvá na zachovaní pomoci zo štrukturálnych fondov pre juhotalianske regióny. V opačnom prípade hrozí vetom.
- **Lotyšsko** súhlasia s návrhom Luxemburska. Lotyšsku sa neznížia finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov.
- **Poľsko** bojovalo pôvodne za vyššie výdavky EÚ. Snaží sa o získanie čo najväčšieho finančného balíka zo štrukturálnych fondov. V budúcom období by mali byť najväčším príjemcov z prostriedkov zo spoločného rozpočtu.
- **Maďarsko** sa snaží stať jednou z piatich krajín, ktoré získajú najviac prostriedkov po roku 2007 zo štrukturálnych fondov na 1 obyvateľa.
- **Česká republika** chce rušiť britský rabat. Odmieta návrh znížiť nárok na výšku čerpania Česka zo štrukturálnych fondov.
- **Slovensko** bojuje pri príprave finančného výhľadu:
 - a) o vyššiu sumu pridelených peňazí na odstavenie jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach,
 - b) aby si firmy, ktoré čerpajú prostriedky z eurofondov neplatia DPH mohli túto daň započítať do projektových nákladov,
 - c) aby sa rozdeľovanie prostriedkov z Kohézneho fondu uskutočňovalo podľa ekonomického rastu krajiny,
 - d) o predĺženie možnosti čerpať z eurofondov.

Rozpočet Európskej únie na roky 2007 – 2013 by sa mal postupne zvyšovať a nemal by prekročiť hranicu celkového 1,14 % HNP všetkých členských štátov EÚ. V roku 2007 by mal dosiahnuť 133,56 mld eur a do roku 2013 by mal vzrásť na 158,4 mld eur ročne.⁵

Rozpočet na nové sedemročné obdobie bude mať iné priority, než predchádzajúce rozpočtové výhľady. Výdavky na poľnohospodárstvo by sa mali znížiť zo 46,4% na 36,5%. Na vedu by sa malo vynakladať namiesto 7,3% až 16,3%. Na menej rozvinuté regióny, dopravu a životné prostredie by malo ísť 32,2%

⁵ Britský rabat dnes již nemá opodstatnění, tvrdí Evropská komise, Hospodářské noviny, 15.7.2004

Tabuľka 4

Predpokladaný rozpočet EÚ⁶**(v mld eur)**

		2007	2013
1.	Poľnohospodárstvo	57,1	57,8
2.	Regionálna politika	47,5	51,0
3.	Veda, technológie, doprava	12,1	25,8
4.	Zahraničná pomoc	11,4	15,7
5.	Administratíva EÚ	3,6	4,5
5.	Bezpečnosť a ochrana hraníc	1,6	3,6
	Celkové pripravované výdavky	124,6	143,1
	<i>Maximálne možné výdavky</i>	<i>133,5</i>	<i>158,5</i>

V prípade, že finančný výhľad Európskej únie na roky 2007 – 2013 nebude schválený do konca roka 2005, spomalí sa čerpanie z eurofondov. Keby sa Európska únia nedohodla ani v roku 2006 na rozpočte, v roku 2007 by sa čerpalo podľa rozpočtu v roku 2006, ktorý má dosiahnuť výšku 112 mld eur. Neistá situácia ohľadne rozpočtu Európskej únie trápi najmä nové členské štáty, ktoré sa majú stať väčšími poberateľmi finančných prostriedkov z fondov ako je to doposiaľ, a preto chcú, aby dohoda o rozpočte bola uzatvorená čo najskôr. Nové členské štáty majú snahu reformovať rozpočet EÚ, pretože pokiaľ by sa peniaze rozdeľovali podľa starých pravidiel by viac ako polovica prostriedkov zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu smerovali do starých členských štátov .

Viac peňazí by dostalo Francúzsko ako napríklad Poľsko. Belgicko by dostalo na jedného občana viac viac než ktorýchkoľvek nový členský štát.

Rozpočet EÚ na roky 2007 - 2013 má byť uzatvorený v decembri 2005.

⁶ Pravda, 11.2.2004

Nové členské štáty a rozpočet EÚ

Prvý rok členstva priniesol novým členským štátom zisk v podobe vyšším príjmov zo spoločného rozpočtu, než boli ich vklady.

Príjmy a vklady nových členských štátov do spoločného rozpočtu EÚ (v mil euro)

	štát	príjmy	vklady	čistá pozícia
1.	Česká republika	797,9	562,8	235,1
2.	Estónsko	195,2	55,1	140,1
3.	Cyprus	140,1	94,7	45,4
4.	Lotyšsko	259,6	67,1	192,5
5.	Litva	478,9	118,7	360,2
6.	Maďarsko	694,4	534,4	160,0
7.	Malta	74,1	32,9	41,3
8.	Poľsko	2 688,4	1 303,8	1 384,6
9.	Slovinsko	272,7	169,6	103,1
10.	Slovensko	378,8	218,9	159,9

Prameň: Európska komisia

Zoznam použitej literatúry:

1. Farvarque, E. - Lagadec, G. - Integration economique europeenne, de Boeck Université, Paris, 2002, ISBN 2 – 8041 – 3952 – 2
2. Faugere, J – P.: Economie europeenne, Presses de Sciences Po et Dalloz, Paris 2002, ISBN 2 – 247 -4989 - 3
3. Eurostat
4. Hospodárske noviny ročník 2004,2005
5. Hospodárske noviny, ročník 2004, 2005
6. Pravda ročník 2004,2005
7. Trend ročník 20004, 2005